

Голові разової спеціалізованої вченої
ради ДФ 35.735.030 Національної
академії сухопутних військ імені
гетьмана Петра Сагайдачного
доктору історичних наук, професору
Куцькій Олесі Миколаївні
вул. Героїв Майдану, 32, м.Львів-26,
79026

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію **ад'юнкта штатного науково-організаційного відділу**
Поронюка Романа Олександровича «Розвиток інформаційно-медійної
компоненти Збройних Сил України у 1991-2021 рр.: історичний аспект», подану
на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 – історія
та археологія.

Актуальність теми дослідження. Обрана тема дисертаційного дослідження Р. Пронюка присвячена аналізу розвитку інформаційно-медійної компоненти ЗСУ в історичній ретроспективі. Без сумніву, тема є актуальною, насамперед, в контексті триваючої російсько-української війни, адже ворог застосовує технології гібридної війни та перенесенням театру воєнних дій у площину інформаційного простору, перетворюючи його на одну з ключових арен протиборства, тому перевага у ступені інформованості стає неодмінною умовою перемоги у війні.

Аналіз способів ведення останніх збройних конфліктів, зокрема й подій на російсько-українському фронті, дає підстави стверджувати, що у військовій справі настав новий етап розвитку, коли ефективність сучасних засобів ураження все більше визначається не стільки вогневою міццю, скільки ступенем інформаційної безпеки. Тому, інформаційно-медійним структурам ЗСУ слід врахувати досвід профільних структур збройних сил країн-НАТО щодо протидії негативному впливу противника.

Зв'язок теми з державними програмами. Тема представлена до захисту дисертації виконана в межах науково-дослідної роботи «Взаємодія збройних сил і громадянського суспільства в умовах сучасних війн та збройних конфліктів» (шифр «Суспільство», номер державної реєстрації 0123U102207), що проводить кафедра мобілізаційної, організаційно-штатної та кадрової роботи Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного у межах Плану наукової і науково-технічної діяльності ЗС України..

Особистий внесок здобувача наукового ступеню в отриманні наукових результатів дослідження втілений у 6 публікаціях автора, серед них одна публікація видана в науковому журналі, який індексується у базі даних Web of Science, п'ять публікацій опубліковані у наукових виданнях, які включені до переліку наукових фахових видань України та мають категорію «Б», а також у доповідях і повідомленнях на всеукраїнських конференціях:

Наукова новизна полягає у тому, що вперше комплексно відтворено хронологію розвитку підрозділів інформаційно-медійної компоненти ЗСУ у період 1991-2021 рр., проаналізовано основні форми та методи протидії інформаційному впливу РФ силами та засобами інформаційно-медійної компоненти ЗСУ з 2014 – до 24 лютого 2022 року; розглянуто сили та засоби збройних сил РФ, які використовуються для ведення інформаційних війн; зроблено порівняльний аналіз досвіду країн НАТО у протидії та нейтралізації негативного впливу противника на прикладі збройних сил Польщі та Литви

Дослідником запропоновано ввести у науковий обіг термін «інформаційно-медійна компонента» – сукупність елементів організаційної структури ЗС України, об'єднаних за функціональним призначенням, діяльність яких спрямована на реалізацію державної інформаційної політики у військовій сфері шляхом аналітико-синтетичної обробки інформації та створення якісного інформаційного продукту.

Достовірність та обґрунтованість наукових результатів дослідження не викликає сумнівів та заперечень. Результати дослідження обговорювалися на наукових конференціях, щорічних звітах ад'юнктів та наукових семінарах проведених у НАСВ.

Наукове значення та практична цінність дисертації полягає у тому, що матеріал дисертаційної роботи, її висновки можна використати в освітньому процесі курсантів вищих військових навчальних закладів та студентів цивільних вишів для вивчення основних форм і методів діяльності інформаційно-медійної компоненти ЗСУ щодо протидії негативному інформаційному впливу противника. Також отримані наукові результати доцільно використовувати у діяльності підрозділів, що входять до складу інформаційно-медійної компоненти, відпрацюванні змін до організаційно-штатної структури, удосконаленні чинної законодавчої бази для створення правового підґрунтя для їх функціонування (проведення інформаційних заходів).

Оцінка змісту, завершеності та оформлення. Як свідчить рукопис дисертаційної роботи, здобувач глибоко та критично проаналізував уже існуючий науковий доробок вітчизняних та закордонних вчених, які займалися дослідженням окремих аспектів протидії негативному впливу противника в умовах гібридної війни.

На основі історіографічної та джерельної бази Р. Поронюк підготував оригінальне узагальнення, яке дозволяє виявити та систематизувати еволюцію інформаційно-медійної компоненти ЗСУ та діяльності підрозділів збройних сил РФ, які проводять інформаційно-психологічні операції на тактичному, оперативному і стратегічному рівнях. Дисертант запропонував власну періодизацію української історіографії за проблематикою дослідження, яку умовно розділив на три періоди. Відзначимо вміння дослідника працювати з іноземними джерелами та літературою щодо діяльності інформаційно-медійних структур збройних сил держав-членів НАТО для проведення порівняльного аналізу та запозичення позитивного досвіду й вироблення практичних рекомендацій.

Належно обґрунтованою та логічною видається структура праці, яка складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків та списку використаних джерел і літератури, додатків. Кожний розділ і підрозділ дисертації завершується висновками.

Об'єкт, предмет, мета та поставлені завдання роботи є достатньо обґрунтованими та науково виваженими.

Дисертантом з'ясовано спільні риси та відмінності між інформаційно-медійними структурами ЗСУ та збройними силами Литовської Республіки та Республіки Польща. Висвітлено питання протидії відповідних структур поширенню негативної інформації щодо діяльності збройних сил цих країн і ЗСУ.

Здобувачем відзначено, що саме гібридна війна РФ проти української держави спонукав військово-політичне керівництво Литви та Польщі удосконалити своє законодавство щодо інформаційної та кібернетичної безпеки своїх країн.

Дослідником фахово проаналізовано діяльність інформаційно-медійної компоненти збройних сил РФ у період 1991-2021 рр. (історичні передумови створення, завдання, напрямки діяльності та їх роль у підготовці інформаційного забезпечення для майбутніх загарбницьких війн).

Підкреслено, що створення абсолютно нового інформаційного підрозділу – прес-служби у складі штабу Антитерористичної операції стало можливим через вимогу українського суспільства, міжнародного співтовариства щодо отримання достовірної, об'єктивної та оперативної інформації про діяльність українського війська в особливий період: від початку проведення Антитерористичної операції на території Донецької і Луганської областей у 2014 році до перших днів повномасштабної збройної агресії проти України 24 лютого 2022 року. Створення нових структур ЗСУ (стратегічні комунікації, Центри (групи) моніторингу інформаційного простору та протидії) як системи зав'язків із громадськістю у ЗСУ є свідченням демократичного шляху розвитку нашої держави.

У дослідженні розглянуто діяльність підрозділів інформаційно-психологічних операцій ЗСУ у період з перших років будівництва українського війська до початку повномасштабного вторгнення. Основна увага сконцентована на історичних передумовах їх виникнення, діяльності та функціонування. Докладно розглядаються основні завдання та функції

стратегічних комунікацій у структурах МОУ та Генерального штабу ЗСУ, які полягають у координації діяльності суб'єктів стратегічних комунікацій та імплементації стандартів НАТО на тлі сучасних інформаційних викликів та загроз.

Дисертаційне дослідження Р. Поронюка дозволяє скласти цілісне уявлення про порушену дослідником проблему насамперед завдяки чіткому викладові матеріалу, продуманості плану, а також зваженості висновків, які свідчать про наукову новизну і практичну значимість роботи. Зважаючи на обсяг використаних джерел та літератури, структуру дисертації можна з упевненістю стверджувати, що автор на належному рівні виконав роботу. З висновками своїх досліджень дисертант ознайомив широку наукову громадськість, беручи участь у двох науково-практичних конференціях. Опубліковані результати дослідження допомагають краще зрозуміти та ефективніше протистояти викликам гібридних війн та забезпечити стабільність національної безпеки.

Водночас, слід зауважити, що робота Романа Поронюка не позбавлена певних упущень та має низку недоліків, які потребують уваги. У зв'язку з цим доцільними є конкретні рекомендації та побажання:

1. У підрозділі 1.3 «Методологія дослідження», на нашу думку, надто багато загальних розмірковувань, які безперечно, є важливими з точки зору методології історії, однак безпосередньо не відображають в повній мірі тематику дисертаційного дослідження.

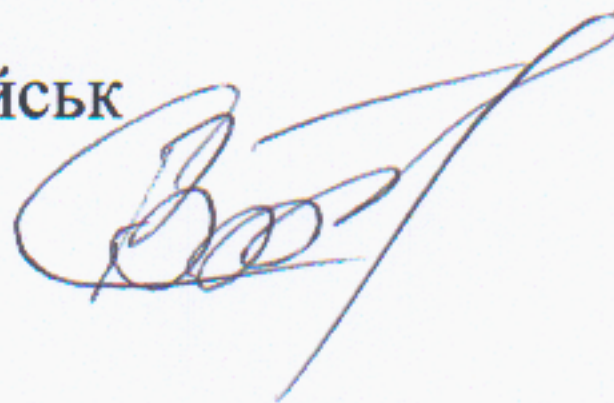
2. Висновки дисертаційної роботи варто було б більш конкретніше сформулювати, відповідно до поставлених завдань у вступі. Висновки до розділів бажано було зробити більш чіткішими та лаконічнішими.

3. Доцільно було би проаналізувати діяльність інформаційно-медійної компоненти збройних сил решти країн Балтійського регіону, враховуючи їхній досвід в умовах гібридного протистояння.

Втім, висловлені зауваження та побажання не впливають на загальну позитивну оцінку та можуть бути враховані дослідником у подальшій науковій роботі. Дисертаційна робота Романа Поронюка є завершеним самостійним дослідженням, виконана на високому теоретичному рівні.

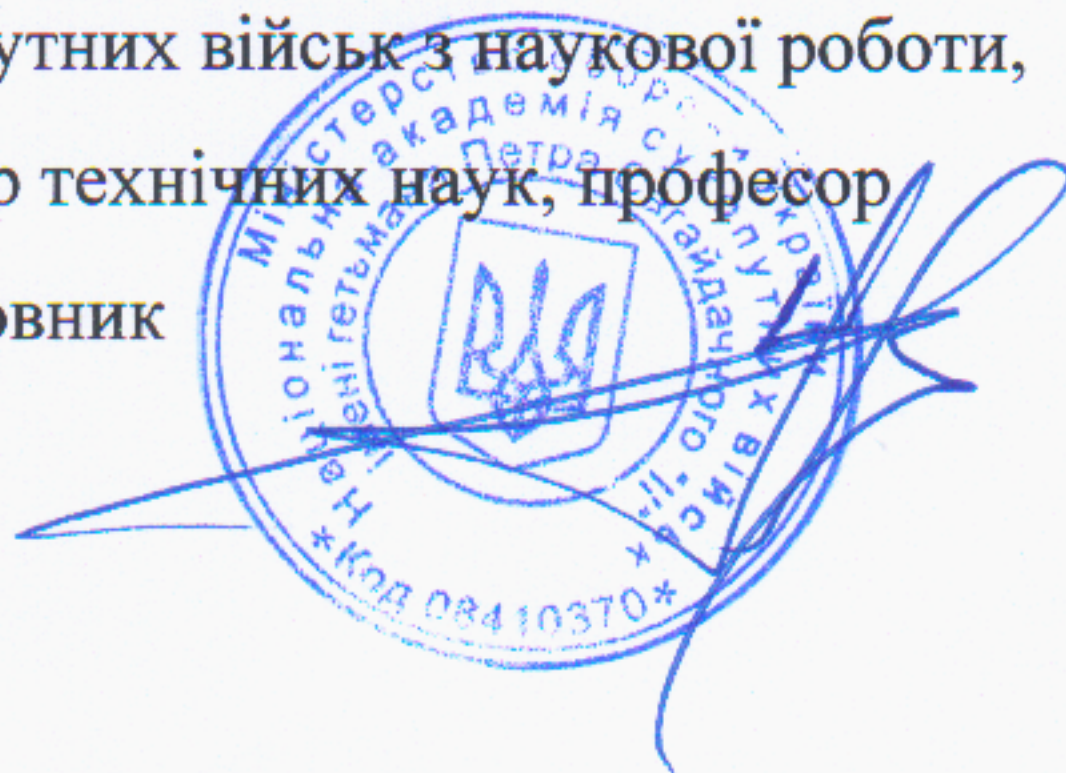
Вважаємо, що дисертація є самостійним, логічним завершеним науковим дослідженням, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 21.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій (зі змінами) та пунктів 5-8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 виконаним на належному науково-теоретичному рівні, а її автор, Роман Поронюк, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 03 Гуманітарні науки, за спеціальністю 032 – Історія і археологія.

Доктор історичних наук, професор,
професор кафедри гуманітарних наук
Інституту морально-психологічного забезпечення
Національної академії сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного

В. ВИЗДРИК

Підпис В. Виздрика засвідчую:
Заступник начальника Національної академії
сухопутних військ з наукової роботи,
доктор технічних наук, професор
ПОЛКОВНИК

В. ГРАБЧАК